

Ігор КРАВЧУК

ДЕПОЗИТАРНІ ПОСЛУГИ БАНКІВ

Розглянуто теоретичні й практичні аспекти організації депозитарної діяльності Національного банку України та комерційних банків. Визначено напрями подальшого розвитку депозитарних послуг банків відповідно до міжнародної практики та необхідність структурування послуг для їх пропозиції клієнтам з метою розширення депозитарної діяльності в конкурентній боротьбі з парабанківськими установами.

The article deals with theoretic and practical aspects of the organization of depository activity of National and commercial banks of Ukraine. We determined the ways of further development of depository services of banks according to the international practice and the necessity of structuring of services to offer them to customers with the purpose of expansion of depository activity in the competitive struggle with the parabanking institutions.

Потреба в створенні депозитарної системи зумовлена необхідністю нейтралізації операційних ризиків, суть яких у ймовірності несвоєчасної перереєстрації прав власності та розрахунків за угодами щодо фінансових інструментів. Провідною ланкою, що сприяє зменшенню цих ризиків, є банківські установи, котрі можуть виконувати роль зберігачів (при бездокументарній формі випуску цінних паперів) та реєстраторів (при документарній формі випуску). На сучасному етапі ці операції банки здійснюють на недостатньому рівні через недосконалість вітчизняного законодавства й недостатній розвиток фондового ринку України.

Актуальність цього питання поглиблюється тим, що в світі на даний час домінує тенденція розширення інвести-

ційних банківських операцій, в тому числі депозитарних. Якщо 20 р. тому частка щорічного доходу великих зарубіжних банків від операцій з цінними паперами становила в середньому не більше 8%, то на сучасному етапі – перевищує 60% [8, 17]. Саме за допомогою банківської системи ринок цінних паперів може отримати якісний механізм їх обліку та обслуговування обігу.

Дослідженням питання здійснення депозитарної діяльності на ринку цінних паперів займаються як російські Г. Аксьонова, М. Алексєєв, Я. Міркін, В. Овчинников, так і вітчизняні науковці О. Барановський, А. Головка, С. Хоружий, В. Чинчикєєв.

Однак на даний час потребують чіткого співвідношення основні терміни, що

стосуються системи обслуговування обігу цінних паперів, які використовують в Україні й на міжнародних ринках капіталу. Крім цього, аналіз сучасної ситуації надання банківських депозитарних послуг допоможе чіткіше визначити головні проблеми та перспективи розвитку депозитарної системи України, в тому числі місце та роль у ній банківських установ.

Депозитарна система України складається з двох рівнів:

1) нижній – зберігачі та реєстратори власників іменних цінних паперів;

2) верхній – Національний депозитарій, депозитарії та клірингові депозитарії [3, 130].

Щодо визначення складу депозитарної діяльності в українському законодавстві існують протиріччя. Закон України “Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів” до депозитарної діяльності відносить: 1) зберігання й обслуговування обігу цінних паперів на рахунках у цінних паперах та операцій емітента щодо випущених ним цінних паперів (в електронній формі); 2) кліринг та розрахунки за угодами щодо цінних паперів; 3) ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (у документарній формі) [3, 132]. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів” до професійної діяльності на ринку цінних паперів відносить депозитарну діяльність (обслуговування лише обігу цінних паперів в електронній формі), розрахунково-клірингову діяльність та діяльність з ведення реєстру власників іменних цінних паперів (в документарній формі) [5, 286–287]. Враховуючи вищевказаний склад національної депозитарної системи, на наш погляд, у Законі України “Про державне регулювання ринку цінних паперів” термін “депозитарна діяльність” слід замінити на “діяльність зберігачів” та “діяльність депозитаріїв”, які разом із діяльністю з ведення реєстрів та розрахунково-кліринговою діяльністю становитимуть депозитарну діяльність загалом.

Банківські установи – учасники як верхнього, так і нижнього рівнів депозитарної системи України.

До складу верхнього рівня депозитарної системи держави належить депозитарій Національного банку України (НБУ), що забезпечує обіг державних боргових зобов'язань, в першу чергу, здійснюючи депозитарне обслуговування та грошові розрахунки за такими операціями:

1) первинне розміщення державних цінних паперів;

2) купівля-продаж вказаних інструментів на організаційно оформлених та позабіржовому ринках;

3) надання кредитів під заставу державних облігацій та проведення операцій РЕПО;

4) переказ державних цінних паперів на обслуговування до іншого зберігача згідно з договорами дарування, успадкування тощо;

5) здійснення клірингу за операціями з державними цінними паперами.

Національний банк України здійснює кліринг грошових зобов'язань зберігачів-клієнтів НБУ за результатами розміщення державних цінних паперів та Державного казначейства з виплат доходу та (або) погашення державних цінних паперів, якщо терміни їх виконання збігаються [6, 16].

Головною перевагою розрахунків через депозитарій НБУ є їх здійснення згідно з міжнародними стандартами за принципом “поставки проти оплати” (Delivery Versus Payment, DVP). Використовується, як і в більшості країн світу, 3-я модель DVP – тимчасова передача цінних паперів, що стане остаточною, коли зроблено останній переказ грошей [2, 7]. При цьому майже за всіма операціями з державними облігаціями (первинне розміщення та купівля-продаж державних цінних паперів на біржовому ринку) нівелюються головні ризики, властиві розрахунковому процесу (вони визначені в документі Базельського

комітету “Поставка проти оплати в системах розрахунків за цінними паперами”) [9]. Кредитний ризик усувається самим принципом DVP. Ризик ліквідності зменшується тим, що тривалість розрахунків становить T+1, тоді як Міжнародний банк розрахунків вважає за стандарт T+3 [10]. Ризик заміни цінних паперів щодо певних характеристик (термін, дохідність) неможливий, оскільки на вторинному біржовому ринку торги відбуваються за принципом “Order driven market” – конкуруючих між собою заявок, при якому угода укладається автоматично при перехресненні умов зустрічних заявок.

Проте депозитарна та розрахунково-клірингова діяльність НБУ має ряд недоліків:

1) неповністю врегульований депозитарний облік РЕПО-операцій, оскільки зараз передбачається лише блокування державних цінних паперів для цих операцій;

2) відсутність чіткого визначення термінів і порядку розрахунку за договорами, укладеними на позабіржовому ринку;

3) неможливість проведення клірингових розрахунків на вторинному ринку державних цінних паперів.

Тому дял більшої відповідності вимогам до депозитарної та розрахунково-клірингової діяльності, що практикують у світовому співтоваристві, НБУ доцільно:

1) прагнути до становлення першої моделі поставки проти платежу – одночасне завершення передачі цінних паперів та грошей (використовують провідні депозитарії світу “Euroclear” та “Clearstream”);

2) передбачити перехід права власності на цінні папери в депозитарній системі за операціями РЕПО;

3) для забезпечення впровадження прийнятих у світовій практиці розрахунків на позабіржовому ринку брати до уваги Рекомендації Міжнародної організацій комісії з цінних паперів (IOSCO) щодо

розрахункових систем за операціями з цінними паперами (Recommendations for securities settlement system) [10]. Перш за все, слід розробити повне юридичне підґрунтя цих операцій (термін підтвердження сторонами умов угод не повинен перевищувати T+0 (максимум T+2), кінцеві розрахунки повинні здійснюватись у термін T+3);

4) розробити систему клірингових розрахунків для операцій на вторинному ринку урядових боргових зобов'язань, що забезпечить прискорення розрахунків та зменшення обсягу документообігу.

На другому рівні депозитарної системи банківські установи функціонують як зберігачі цінних паперів та реєстратори власників іменних цінних паперів.

Банки як зберігачі виконують такі функції: 1) зберігання цінних паперів в електронній формі; 2) обслуговування обігу цінних паперів на рахунках у цінних паперах (депо-рахунках); 3) обслуговування операцій емітента щодо випуску ним цінних паперів, а також надають додаткові послуги щодо: а) знерухомилення (іммобілізації) цінних паперів; б) переведення всього випуску цінних паперів з документарної у бездокументарну форму (дематеріалізація); в) складання облікового реєстру власників цінних паперів; г) реєстрації зберігача та депозитарія як номінального утримувача в реєстрі власників іменних цінних паперів; 5) обслуговування інвестиційних фондів та недержавних пенсійних фондів; б) впровадження, обслуговування та підтримка комп'ютеризованих систем обслуговування рахунків у цінних паперах.

Діяльність банків як зберігачів цінних паперів доволі часто ототожнюють із кастодіальною діяльністю. Проте ці види діяльності різняться між собою. Закордонні спеціалісти з кастодіальних технологій виділяють дві групи послуг, що надають кастодіальні інститути: базові (core services) та додаткові (value added services).

До базових послуг відносять:

- зберігання та облік цінних паперів;
- розрахунки за цінними паперами;
- отримання доходів за цінними паперами (дивіденди, відсотки);
- корпоративні дії (подрібнення, консолідація, конвертація);
- голосування за довіреністю клієнта на загальних зборах акціонерів;
- оптимізація оподаткування, консультування, оформлення прав на податкові пільги;
- звітність клієнтам про здійснені операції і стан портфеля цінних паперів;
- ведення грошових рахунків, в тому числі валютних і мультивалютних, проведення конверсійних операцій;
- нарахування відсотків на рахунки, проведення операцій РЕПО;

Додаткові послуги включають:

- аналіз грошових потоків, пов'язаних з інвестиціями;
- аналіз стану портфеля цінних паперів клієнта;
- кредитування цінними паперами;
- послуги, пов'язані з довірчим управлінням портфелем цінних паперів [8, 15–17].

Таким чином, кастодіальні послуги в розумінні закордонних спеціалістів є значно ширшим поняттям, ніж депозитарні операції, тобто діяльність банків як кастодіанів включає діяльність банку як зберігача цінних паперів, консультаційні послуги з усього спектру операцій із цінними паперами, частину довірчих послуг, що стосуються цінних паперів, та кредитування цінними паперами.

Зберігання цінних паперів в електронному вигляді здійснюється банками відокремленим (лише щодо цінних паперів на пред'явника) та колективним способами. Різниця між ними полягає в необхідності вести облік із зазначенням індивідуальних ознак сертифікатів цінних паперів при відокремленому способі.

Значною проблемою банків є визначення автентичності цінних паперів, особливо на пред'явника. Для її вирішення можна використати досвід Німеччини, де випущено понад 245 млн. цінних паперів у документарній формі. Інформація за кожним видом цінних паперів збирається централізовано й надається в розпорядження усім зацікавленим інститутам. Центральна установа присвоює кожному цінному паперу так званий код, за допомогою якого безпомилково можна ідентифікувати його вид. У Німеччині цю функцію виконує приватна компанія – Агентство з цінних паперів [1, 8]. Деяко подібне вже починає реалізовуватися в Україні. Національний депозитарій України розпочав кодифікацію цінних паперів, яка допоможе централізовано зберігати дані про них і спростить процес ідентифікації на справжність для зберігачів.

Перевагою українського ринку цінних паперів є його незначний термін існування, і, як результат, – відсутність в інвесторів психологічного ефекту “мати щось у руках”, що відіграє велике значення на розвинутих ринках із тривалою історією. Тому слід уникати друкування цінних паперів, особливо на пред'явника. Державним інститутам доцільно зосередити увагу на стимулюванні емісії у бездокументарній формі.

При проведенні депозитарного обліку українські банки-зберігачі мають забезпечувати дотримання депозитарного балансу між обсягом розміщених в депозитарних установах депозитарних активів (глобальний сертифікат, сертифікат про знерухомлення, сертифікати цінних паперів) та розподілом цінних паперів, що становлять ці депозитарні активи, між депонентами (клієнтами) депозитарної установи.

Обслуговування операцій емітента (корпоративних дій щодо випуску, викупу, деномінації, конвертації, анулювання, погашення цінних паперів, виплати

доходів, зміни розміру статутного фонду та реорганізації) зберігач здійснює лише при безпосередній взаємодії з депозитарієм, оскільки емітент має право відкривати рахунок лише в нього. Ці операції здійснюються шляхом відповідних змін на рахунку емітента та рахунку зберігача в депозитарії.

Основна увага в діяльності вітчизняних банківських установ як зберігачів повинна бути спрямована на розвиток послуг із знерухомилення цінних паперів (рис.1).

Виконуючи операції зі знерухомилення цінних паперів (переведення в електронну форму), банк збільшує кількість своїх клієнтів, сприяє зростанню обсягу електронних цінних паперів у державі та створює конкуренцію для реєстраторів, оскільки всі операції зі зміни права власності будуть здійснюватися зберігачем. Обсяги цих операцій зростатимуть разом зі збільшенням кількості цінних паперів, які котируватимуться на організаційно оформлених ринках, адже тоді вимагається перереєстрація прав власності лише через депозитарій, а, як наслідок, виникає необхідність у відкритті рахунку в цінних паперах у зберігача. За

2003 р. номінальна вартість знерухомиених цінних паперів зросла в 1,9 разу і становила 14 731 млн. грн. [4, 24].

Для аналізу діяльності банку на ринку послуг зберігачів, а також порівняння власної позиції з конкурентами, на нашу думку, банкам доцільно розраховувати та здійснювати постійний моніторинг таких показників:

1) обсяг проведених облікових операцій (вивчення зміни кількості цінних паперів на рахунках депонентів у грошовому еквіваленті);

2) обсяг депозитарних активів – відображає ступінь концентрації в зберігача крупних депонентів;

3) швидкість обороту депозитарних активів – визначається діленням обсягу облікових операцій на величину депозитарних активів і показує, скільки разів на рік здійснюють оборот депозитарні активи банківської установи. Це дасть змогу визначити активність депонентів із купівлі-продажу цінних паперів;

4) кількість операцій банку з обслуговування обігу цінних паперів – показник активності зберігача на ринку;

5) середній обсяг однієї облікової

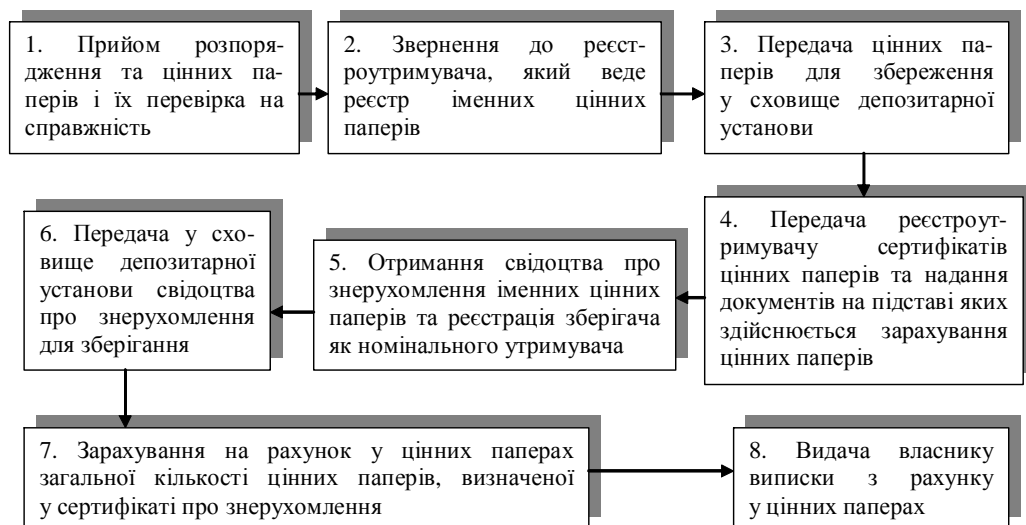

Рис. 1. Процес знерухомилення цінних паперів банком-зберігачем

операції – розраховується шляхом ділення загального обсягу облікових операцій на їхню кількість. У зіставленні з величиною комісійних дає змогу визначити середню величину доходу від однієї операції;

б) кількість рахунків депонентів – показує активність банку щодо розширення клієнтської бази;

7) середній розмір одного рахунку в грошовому еквіваленті – визначається діленням обсягу депозитарних активів на кількість рахунків депонентів. Дає змогу спрогнозувати потенційні доходи банку від обслуговування цього рахунку.

На даний час за активністю на ринку депозитарних послуг банки поступаються інвестиційним компаніям (табл. 1), і тому банківським установам слід здійснювати агресивну маркетингову політику щодо збільшення кількості власних депонентів, зосереджуючи увагу, в першу чергу, на

потенційно активних клієнтах-торговцях цінними паперами, інститутах спільного інвестування та недержавних пенсійних фондах (в яких зберігачем обов'язково повинен бути банк).

За станом на 1.01.2004 р. основними видами депонентів за кількістю цінних паперів на рахунках у зберігачів є юридичні особи-резиденти та юридичні особи-нерезиденти (рис. 2).

Проте з часом частка інститутів спільного інвестування, недержавних пенсійних фондів і страхових компаній буде зростати, оскільки активність цих установ на ринку збільшуватиметься, а основним напрямком вкладення їх ресурсів є інвестування коштів у цінні папери, які будуть обліковуватися на депо-рахунках у зберігачів.

Разом з цим, банкам доцільно розробити ефективну тарифну політику, яка б, з одного боку, забезпечувала дохідність

Таблиця 1

Рейтинг зберігачів за IV квартал 2004 р.¹

Місце у рейтингу	Назва компанії	Загальна кількість облікових операцій з початку року	Обсяг проведених облікових операцій за номінальною вартістю, тис. грн.	Кількість рахунків депонентів, од.	Обсяг депозитарних активів зберігача за номінальною вартістю, тис. грн.
1.	ЗАТ ІК "Обрій капітал"	97 603	10 842 180,4	171 687	3979720,3
2.	ТОВ "ФК" Славутич – Капітал"	44 301	1 557 208, 2	21 315	356317,5
3.	ТОВ "Ренесанс Капітал Україна"	7 671	11 933 290,5	38 216	1140534,
4.	АКІБ "Укрсиббанк"	5 262	1 273 1699,1	8 705	2349289,4
5.	ПриватБанк	8330	9 191 972,2	4340	2915791,6
6.	ЗАТ "Комерційний банк НРБ – Україна"	3 515	7 121 796,6	828	1042971,6
7.	ЗАТ "Альтера Фінанс"	3 692	539 3633,4	1039	1045694,4
8.	ТОВ "ПІРС"	3717	4 056 041,6	446	1311058,9
9.	АТ "ВАБанк"	2200	1 350 045,9	6858	1188857,9
10.	АКБ "Київ"	1023	1 674 423,6	4 121	1803801,5

¹ Примітка. Побудовано за даними інтернет-сайту www.pard.kiev.ua

вищу, ніж витрати на обслуговування, а з іншого – була прийнятною та привабливою для депонентів. У цьому випадку необхідно використовувати результати маркетингових досліджень із вивчення потреб клієнтів, а саме: 1) спектру послуг, найбільш цікавих для депонентів; 2) безпечності зберігання (необхідність зменшення операційних ризиків); 3) швидкості виконання розпоряджень; 4) цінових характеристик депозитарних операцій.

На нашу думку, для оптимізації тарифної політики та нарощування клієнтської бази банк-зберігач може структурувати послуги з обслуговування бездокументарних цінних паперів у такі пакети:

- стандартизований пакет – створюється для активних інвесторів і передбачає сплату послуг обліку й зберігання, а також обслуговування операцій за цінними паперами, при цьому обсяг абонентської плати встановлюється залежно від кількості проведених трансакцій;
- звужений пакет – передбачений для пасивних інвесторів, які здійснюють незначну кількість операцій, і оплата проводиться лише щодо трансакцій;
- стандартний пакет плюс організація сплати доходів за цінними паперами;

- стандартний пакет плюс інформаційні послуги щодо корпоративних дій емітента (повідомлення про загальні збори акціонерів, надання регулярної та особливої інформації про емітента);
- стандартний пакет плюс послуги з аналізу ринку цінних паперів;
- міжнародний пакет – організація обслуговування трансакцій на міжнародних фондових ринках;
- пакет для інститутів спільного інвестування – передбачає стандартний пакет та оцінку вартості чистих активів;
- пакет для недержавних пенсійних фондів.

Для реалізації цих пакетів банк може запропонувати укладання сервісного договору на обслуговування (Service Level Agreement), який міститиме чіткий опис послуг, що надаватиме банк-зберігач клієнтові.

Щодо міжнародного обслуговування операцій з цінними паперами, то перспективним напрямком є участь банків як зберігачів при випуску депозитарних розписок (DR) на акції українських компаній, так і обслуговування обігу цінних паперів при прямому виході вітчизняних емітентів на міжнародний ринок через систему Global Custody.

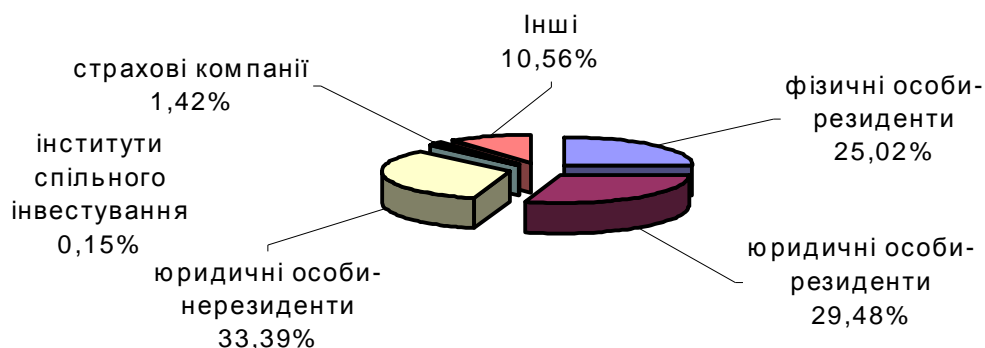

Рис. 2. Структура депонентів зберігачів в Україні за станом на 01.01.2004 р.¹

¹Примітка. Побудовано за даними [4]

До функцій банків при обслуговуванні випуску емітентами депозитарних розписок відносять: отримання цінних паперів на рахунок; зберігання цінних паперів; виконання функцій номінального утримувача в реєстрі; отримання й пересилання дивідендів; доставка цінних паперів; участь у зборах акціонерів; отримання і передача корпоративної інформації. На даному етапі лише 3 банки, серед яких ING Barings Ukraine, Приватбанк, Перший український міжнародний банк (ПУМБ), виступили в ролі зберігачів при випуску депозитарних розписок.

При створенні в Україні депозитарної системи відповідно до міжнародних стандартів банки зможуть здійснювати обслуговування обігу цінних паперів на основі міжнародної системи Global Custody, яка об'єднує найбільші в світі банки, депозитарії, страхові компанії та інших учасників фондового ринку. На даний час Global Custody включає 27 найбільших банків, що є глобальними кастодіанами, а також мережу субкастодіанів із сукупним капіталом 15 трлн. дол. США, що контролюють фондові біржі понад 120 країн [8, 12]. Ця система забезпечує поставку цінних паперів проти платежу цілодобово в режимі реального часу (технологічний цикл T+20 хвилин).

Українські банки зможуть виступати на початковому етапі в ролі субкастодіанів на підставі договорів із глобальними кастодіанами при випуску вітчизняними емітентами цінних паперів через систему Global Custody. Проте це можливе лише при уніфікації вітчизняного фондового законодавства до світових стандартів і відповідності діяльності банків вимогам, які ставлять до кастодіальних операцій.

Для пришвидшення перереєстрації прав власності на цінні папери, і, як результат, залучення більшої кількості клієнтів, банківським установам доцільно також розвивати механізм електронного обміну інформації з власниками депозитарних розписок.

рахунків (перш за все, з торговцями цінними паперами). Так, "ІНГ Банк Україна" впровадив систему "Custody Direct", яка передбачає подання клієнтами електронних розпоряджень зберігачеві про виконання депозитарних операцій.

Незважаючи на значний потенціал зростання емісій бездокументарних цінних паперів, послугами зберігачів користуються, в першу чергу, крупні інвестори та торговці цінними паперами. Разом із цим, акціонерами в Україні є значна кількість фізичних осіб. Ця ситуація – результат приватизаційних процесів, що передбачали участь кожного громадянина в поділі державної власності, а також випуск лише іменних акцій підприємствами, що приватизуються. Переважна більшість акціонерів – власники незначної кількості акцій, не можуть оплачувати послуги зберігачів і їхні права обліковуються в реєстрі власників іменних цінних паперів. Тому банки для обслуговування невеликих інвесторів здійснюють і ведення реєстрів. Рахунки власників відкриває емітент на підставі договору з реєстратором і, як результат, цільовим сегментом для позиціонування даного виду послуг є саме емітент, а не власник, як при операціях зберігачів. Проте за зміну права власності оплату здійснює власник, і банк повинен, розробляючи структуру тарифів, враховувати можливість переходу зареєстрованих осіб на обслуговування до зберігача (шляхом знерухомлення цінних паперів) при надто великих розмірах оплати послуг у реєстратора. Даний сегмент депозитарної діяльності в Україні розвинутий більше, ніж ринок послуг зберігачів, є також значна конкуренція з боку небанківських установ (табл. 2). Трьома найбільшими реєстраторами в Україні за кількістю емітентів, що обслуговуються, є банки, проте решта реєстраторів у першій десятці – небанківські установи.

Клієнтами банку при наданні реєстраторських послуг щодо цінних паперів

стають переважно емітенти зі значною кількістю акціонерів, що вимагає розгалуженої філіальної мережі в різних областях для спрощення перереєстрації права власності (виключення необхідності інвестора звертатися до реєстратора, який розміщений у віддаленій місцевості).

При незначній кількості філій банку проблему зміни права власності для зареєстрованих осіб можна вирішити, створивши інститут трансферт-агентів. Ними можуть бути юридичні особи, що здійснюють на основі договору з реєстратором прийом від зареєстрованих осіб або їх уповноважених представників та передачу реєстратору інформації й документів, необхідних для проведення операцій у реєстрі, а також прийом від реєстратора та передачу зареєстрованим особам інформації й документів, отриманих від реєстратора. Трансферт-агент не здійснює відкриття й ведення особових рахунків зареєстрованих осіб та інші операції в реєстрі. Для цієї діяльності немає потреби в отриманні спеціальної ліцензії на

здійснення діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів.

Створення цих інститутів, з одного боку, буде позитивним для невеликих банків, а з іншого – зросте конкуренція з боку небанківських реєстраторів. Але в будь-якому випадку зростання конкуренції приведе до поліпшення якості послуг.

З часом, на нашу думку, реєстраторський сегмент українського ринку цінних паперів зменшуватиметься на користь зберігачів в результаті дії наступних чинників: 1) широкого впровадження комп'ютерних інформаційних технологій; 2) перерозподілу та концентрації капіталу, що приведе до зменшення дрібних інвесторів, які мають найбільшу частку документарних цінних паперів в результаті приватизації; 3) розширення лістингових списків організаційно оформлених місць торгівлі фінансовими інструментами (цінні папери, щоб котируватись на організованому ринку, згідно з вітчизняним законодавством повинні бути в електронній формі).

Таблиця 2

Рейтинг реєстраторів за IV квартал 2004 р.¹

Місце у рейтингу	Назва компанії	Кількість емітентів, од.	Кількість відкритих особових рахунків, од.	Кількість номінальних утримувачів, од.
1.	ПриватБанк	1483	699 666	455
2.	Акціонерний комерційний промислово – інвестиційний банк	808	383256	244
3.	АКБ соціального розвитку "Укрсоцбанк"	500	129332	82
4.	ТзОВ "Об'єднана реєстраційна компанія"	153	508292	139
5.	ТзОВ "Співдружність"	323	131325	113
6.	ЗАТ "Окма"	279	143677	73
7.	ТзОВ "Росан-Довіра-Реєстратор"	216	230338	66
8.	ЗАТ ДДК "Український реєстратор"	107	276 970	57
9.	ЗАТ Фондова компанія "Реєстратор-Сервіс"	164	75 957	45
10.	ТОВ "Українська реєстраційна компанія"	121	136 409	87

¹ Примітка. Побудовано за даними інтернет-сайту www.pard.kiev.ua

Таким чином, депозитарна діяльність банків на даний час перебуває у розвитку й потребує вдосконалення в напрямку уніфікації діяльності відповідно до міжнародних стандартів. Для повноцінної інтеграції в міжнародний ринок капіталу (в тому числі у систему Global Custody) банкам слід розглядати діяльність як зберігача цінних паперів у поєднанні з іншими послугами, що в сукупності становитиме кастодіальну діяльність.

У боротьбі в конкурентному середовищі з парабанківськими установами на ринку депозитарних послуг банкам доцільно здійснювати постійний моніторинг власної депозитарної діяльності й пропонувати розширений спектр послуг щодо зберігання та обслуговування обігу клієнтських цінних паперів.

Література

1. Барановський О. *Депозитарна діяльність: світовий досвід і Україна // Цінні папери України.* – 1999. – № 49. – С. 8–9.
2. Головка А., Науменко О. *Національна депозитарна система України.* – К., 1999. – 160 с.
3. Закон України “Про Національну депозитарну систему України та особливості електронного обігу цінних паперів” від 10 грудня 1997 р. № 710/94–ВР // *Галицькі контракти.* – 1998. – № 8. – С. 129–136.
4. *Інформаційна довідка Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку про стан розвитку фондового ринку України у березні 2004 року.*
5. Мозговий О. М. *Фондовий ринок: Навч. посібник.* – К.: КНЕУ, 1999. – 316 с.
6. *Положення про депозитарну діяльність Національного банку України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 19 березня 2003 р. № 114. // Законодавчі і нормативні акти з питань банківської діяльності.* – 2003. – № 5. – С. 7–63.
7. *Річний звіт депозитарію цінних паперів Міжрегіональний фондовий союз за 2003 рік.* – 39 с.
8. Чинчикеев В. *Global Custody – интегрированная система мирового рынка ценных бумаг XXI века // Акционер.* – 2003. – № 2–3. – С. 12–26.
9. *Delivery versus payment in securities settlements systems. Report prepared by the Committee on Payment and Settlement Systems of the central banks of the Group of Ten Countries.* – Basle. – September 1992.
10. *Recommendations for securities settlement systems. Bank for International Settlements and IOSCO.* – Basle. – November 2001.